

ЕДМЪНД БЪРК РАЗМИСЛИ ЗА РЕВОЛЮЦИЯТА ВЪВ ФРАНЦИЯ

53. Ще забележите, че от *Magna Charta* до Декларацията за правата неизменната политика на нашата конституция е била да провъзгласява и утвърждава нашите свободи, като *неотнимаемо наследство*, завещано ни от нашите предци, което трябва да бъде предадено на потомството ни; като имение, принадлежащо специално на народа на нашето кралство, без да се споменава каквото и да било друго по-общо или предшествашо право. По този начин нашата конституция съхранява единството в голямото разнообразие на своите части. Ние имаме и наследствена корона, и наследствено благородничество. Палата на общините и народ, наследяващи привилегии, избирателни права и свободи, които произлизат от далечните ни предци.

54. Тази политическа линия ми изглежда като резултат от дълбоки размишления или по-скоро от щастливото следване на природата, която е мъдрост без размишление и превъзхождаща го; новаторският дух обикновено е следствие от самовлюбеност и ограничени възгледи. Хората, които никога не обръщат поглед към предците си, никога не ще помислят за своето потомство. Освен това английският народ добре знае, че идеята за наследяване осигурява надежден принцип за съхранение и надежден принцип за приемственост, без изобщо да се изключва принципът на подобрението. Тя оставя придобитото непокътнато, но гарантира и това, което придобива. Всички блага, получени от една държава, функционираща върху тези принципи, са заключвани бързо в един вид фамилно наследствено имение, схващано като неотчуждаемо во веки веков. Чрез конституционна политика, работеща по образа на природата, ние получаваме, упражняваме и предаваме нашето управление и привилегии по същия начин, по който ползваме и предаваме нашата собственост и нашия живот. Политическите институции, богатата на богатството, даровете на Провидението се предават на нас, и от нас, по един и същ начин и ред. Нашата политическа система е в пълно съответствие и симетрия с уредбата на света и с онзи начин на съществуване, - който е предписан за едно устойчиво тяло, съставено от тленни части, в което, чрез разпоредбите на една изумителна мъдрост, оформяща великото мистериозно обединяване на човешката раса, цялото, разгледано в едно и също време, никога не е старо, на средна възраст или младо, а е в състояние на неизменно постоянство, продължавайки да се движи по различните пътища на вечната разруха, падение, обновление и напредък. Така, съхранявайки природния ред и в ръководенето на държавата, нашите подобрения никога не са изцяло нови, а запазеното от нас никога не е напълно остаряло. Като се придържаме към начините на действие и принципите на нашите предци, ние сме водени не от суеверието на антикварите, а от духа на философската аналогия. Чрез избора на наследяването ние дадохме на нашия тип държавно устройство формата на кръвно родство; свързахме конституцията на нашата страна с най-скъпото в дома ни; възприехме основните закони в лоното на нашата семейна обич; запазахме неделими, подхранвайки с топлината на тяхната обща и взаимно отразена благотворност, нашата държава, нашите сърца, нашите гробници и нашите олтари.

55. Чрез същия план на придържане към природата в нашите изкуствени институции и призовавайки на помощ нейните безпогрешни и могъщи инстинкти, за да укрепим грешните и немощни похвати на нашия разум, ние сме извлекли и няколко други немалки облаги, разглеждайки нашите свободи в светлината на наследяването. Понеже винаги действа сякаш е в присъствието на канонизираните ни предци, духът на свободата, водещ сам по себе си към безпорядък и крайности, бива усмирен с благоговейна сериозност...

...

91. Ако гражданското общество е рожба на споразумение, то споразумението трябва да е негов закон. Това споразумение трябва да ограничава и да придава умереност на всички различни конституции, създадени в неговите рамки. Всеки вид законодателна, съдебна или изпълнителна власт е негово творение. Те не могат да съществуват при някакво друго състояние на нещата; и как е възможно някой, при наличието на споразуменията на гражданското общество, да претендира за права, (като без съществуването на гражданско общество не би могло да има каквито и да е права), които са абсолютно несъвместими с него? Един от първите мотиви за създаване на гражданското общество, който става и един от неговите основни принципи, е, че *никой не трябва да съди сам себе си*. Чрез това изведнъж всеки индивид сам се лишава от първото основно право на необвързания с договори човек - да бъде сам съдия по собственото си дело, да

утвърждава собствените си цели. Той изцяло се отказва от правото да бъде господар на самия себе си. Включително, той изоставя до голяма степен и правото на самозащита -първият закон на природата. Човек не може едновременно да се ползва от правата на негражданското и гражданското състояние. За да получи справедливост, той се отказва от правото си да определя какво точно е най-важното за него. За да си осигури някаква свобода, човек прави отстъпки, надявайки се да я има в нейната цялост.

150. Такива възвишени принципи трябва да изпълват високопоставените люде, а и установената религия, за да могат те постоянно да я съживяват и усилват. Всяка морална, гражданска, политическа институция, подпомагаща разумните и естествени връзки, които съединяват човешкия разум и привързаност с Божествените, е не само необходима, за да се изгради това чудно създание — Човекът, притежаващ изключителната привилегия в голяма степен да създава сам себе си и комуто, ако е станал такъв, какъвто трябва да бъде, е отредено необикновено място в мирозданието. Но навсякъде, където един човек е издигнат над други хора, той е длъжен, понеже първенството се полага на по-добрите, да се доближава колкото е възможно повече до съвършенството.

151. Освещаването на държавата чрез официално установената религия е необходимо също така, за да внушава изцелително страхопочитание у свободните граждани, които също трябва да притежават определена власт, за да опазят свободата си. Ето защо религията, съединена с държавата и с дълга на свободните граждани към нея, се превръща в много по-голяма необходимост за тях, отколкото за хората, живеещи в такива общества, в които подчинението ги ограничава само в личните чувства и управлението на общите семейни дела. Всички хора, притежаващи някакъв дял от властта, трябва ясно и със страхопочитание да разбират, че действат съобразно доверието, което им е оказано и че със своето поведение трябва да оправдаят това доверие пред единствения върховен Владетел, Автор и Основател на обществото.